

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Semaine du 28 novembre au 2 décembre

Souguia n° 45

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

H'anouka

Ner Ich Oubeto (2)

Cette semaine nous continuons la Souguia sur H'anouka – Ner ich oubeto. Après avoir vu que l'obligation d'allumage n'est pas seulement sur l'individu, mais que la maison elle-même a un H'iyouv, il y a lieu de se demander quel type de maison est Hayav. En effet la Guemarra dans Souka dit qu'une maison de moins de quatre Amot est Patour de Mezouza par exemple, qu'en sera-t-il pour la H'anoukia ? Ce qui peut être le cas par exemple pour un gardien qui passe la nuit dans un box. De même quelle est la H'alah'a pour un train, un bateau, une tante de militaires etc ... Fait-on l'allumage dans un aéroport ?

Nous travaillerons ensuite sur le type d'obligation qui existe dans une synagogue où il est coutûme d'allumer avec Brah'a. Quelle est sa source ? Est-ce une obligation issue de la règle Ner Ich oubeto ? Qu'est-ce qui justifie sa Brah'a ? Peut-on déduire de ce Minhag que lon puisse allumer dans un endroit public ou une salle de fêtes ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תְּקֵלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשַׁל בְּדַבַּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִי חֲבֵרַי, שְׁלֹא אֵמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרַי בְּדַבַּר הַלְכָה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְחֲבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֵלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמְּדַרְשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֵלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנִי מִשְׁכִּים וְהֵם מִשְׁפִּימִים. אֲנִי מִשְׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁפִּימִים לְדַבְרֵים בְּטָלִים. אֲנִי עֲמַל וְהֵם עֲמַלִּים. אֲנִי עֲמַל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֲמַלִּים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רָץ וְהֵם רָצִים. אֲנִי רָץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

Programme du Dimanche

L'étude cette semaine est dédiée à Rah'el bat Aïcha

Pour une bonne délivrance

1. Ce qui est considéré comme Baït pour H'anouka

La Guemarra suivante est à étudier très rapidement

ג. סוכה פרק ראשון סוכה

מכשירין מאן תנא להא דתנו רבנן בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות פטור מן המזוזה וזמן המעקה וואינו מטמא בנגעים וואינו נחלט בבתי ערי חומה ואין חוזרין עליו מעורכי המלחמה ואין מערבין בו ואין משתתפין בו ואין מניחין בו עירוב

ג. סוכה פרק ראשון סוכה

ואין עושין אותו עיבור בין שתי עיירות ואין האחין והשותפין חולקין בו לימא רבי היא ולא רבנן אפילו תימא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן⁶ התם אלא לענין סוכה דדירת עראי היא אבל לגבי בית דדירת קבע הוא אפי' רבנן מודו דאי אית ביה ד' אמות על ד' אמות דיירי ביה אינשי ואי לא לא דיירי ביה אינשי: אמר מר פטור מן המזוזה ומן המעקה ואין מטמא בנגעים וואינו נחלט בבתי ערי חומה ואין חוזרין עליו מעורכי המלחמה מ"ט דבית כתיב בהו בכולהו ואין

a. Obligation pour une personne sans maison

Une personne qui ne possède pas de maison a-t-elle une obligation d'allumer ? C'est le cas par exemple pour une famille en voyage ou quelqu'un qui travaille de nuit en extérieur (et personne n'allume chez lui) etc ... Quelle est la preuve principale rapportée par le Rav Moshe Feinstein dans son Chout Iguerot Moshe ?

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן יד אות ה'

מי שאין לו בית כלל וישן בחוץ כגון שנמצא במדבר וגם כשאירע שלא היה בביתו ויהיה בדרך כל הלילה ואין לו מי שידליק בביתו, משמע מרש"י שבת דף כ"ג ע"א ד"ה הרואה שכתב שברכת הראיה הוא כשהוא יושב בספינה והט"ז בסימן תרע"ו סק"ג שהוא דוקא כשלא ידליק כל הלילה ואם היה חייב להדליק אף בחוץ ובספינה מ"ט אינו מדליק שם ואם כוונת רש"י דאין להם בספינה נר להדליק הו"ל להזכיר זה, וגם אם הכוונה שאין שם נרות לא הי"ל לומר אלא מי שאין לו נרות, שלכן משמע שאינו מצד האונס אלא משום שאף שאיכא נרות ליכא חיוב שלא בבית

אם יש לו בית הוי החיוב דוקא בביתו, אבל אם כולן הלכו מביתם על איזה לילה ולא יהיו שם ליכא חיוב עליהם מצד הבית כיון שלא ידורו שם [...]

b. Maison non fixe, sans toit, ou louée pour une seule nuit

Ce Maharcham est à la source de beaucoup de Poskim contemporains. Définir ce qu'il pense pour une maison sans toit (qu'en est-il selon vous dans une région chaude où les intempéries ne gênent pas ?) ou pour une location d'une nuit (qu'en est-il selon vous pour une location juste pour une partie de la nuit, par exemple un voyage en train qui termine avant le lever du jour ?). Quelqu'un qui passe la nuit dans un aéroport, a-t-il une obligation ?

שו"ת מהרש"ם חלק ד סימן קמו

לתשו' מכתבו מיום ב' דחנוכה אם מותר להדליק נ"ח על הבאהן /הרכבת/ לא מצאתי הדבר מבואר אבל הלא מי ששילם בעד כל הלילה הוי כשכר לו בית דירה לאכול ולישן שם וחייב בנ"ח ומ"ש רש"י ביושב בספינה י"ל שהיו אז ספינות פתוחות בלא קירוי והרוח מנשב ולא הי' בגדר בית כלל. ואף דהבאהן אינו עומד במקום א' ורכוב כמהלך לא נמצא בשום מקום שיהי' צריך בית קבוע למה שמצותו בשביל פרסומי ניסא כנלענ"ד מסברא.

Les mots du jour à apprendre :

Nous employons	אָגְרִינן
J'emploie	אָגְרָא
Nous l'avons employé	אָגְרָנוּה

Programme du Lundi

L'étude cette semaine est dédiée à Rah'el bat Aïcha

Pour une bonne délivrance

Etude des Poskim contemporains

Nous étudierons sur deux jours deux axes différents des Poskim contemporains. Quel est votre avis sur le sujet ? (travail très important à effectuer afin de vous pousser à argumenter vos préférences).

שו"ת מנחת שלמה תניינא סימן נח

א) שבת כ"א ע"ב, נר חנוכה מצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ ואם היה דר בעליה מניחו בחלון הסמוכה לרה"ר ובשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודיו, ומבואר דמצות הדלקה היא חובה על האדם להדליקה דוקא

בביתו או על פתח הבית או על פתח החצר, וכ"כ הרמב"ם פ"ד מחנוכה ה"א, מצותה שיהיה כל בית ובית מדליק נר אחד וכו' וכמבואר בגמ' הנ"ל מצות חנוכה נר איש וביתו, וכתבו התוס' בסוכה מ"ו ע"א בד"ה הרואה וכו' דהטעם שהתקינו חכמים ברכה גם על "הרואה" נר חנוכה (אף על גב שבסוכה ולולב לא תיקנו ברכה כזו) הוא מפני אלו שאין להם בית ואין בידם לקיים המצוה ע"ש והביאור בזה כיון שעשו זאת חובת הבית והרבה בני אדם עסוקין במלאכתם ואינם נמצאים בביתם לפיכך תיקנו ברכת הרואה, ועי' פנ"י בשבת שם דכתב דשאני מצוה זו שהיא משום פרסומי ניסא משום כך הטילו חובת מצוה זו כאילו היא חובת הבית.

ולפי"ז יש לדון בבית שאינו מקורה אף על גב דלענין שבת חשיב רה"י מ"מ כיון שאינו קרוי בית אין מקום כזה ראוי לקיים בו מצות נר חנוכה, וכ"ש שיש להסתפק בבית שאין תוכו י' טפחים אשר גם לענין שבת אין זה קרוי רה"י, או בית שאינו יכול לעמוד ברוח מצויה דאפשר דחשיב כמדליק בחוץ במקום שאין עליו שם בית. גם הרי אמרו בסוכה ג' ע"א, ת"ר בית שאין בו ד' אמות על ד' אמות פטור מן המזוזה ומן המעקה ואינו מטמא בנגעים ואינו נחלט בבתי ערי חומה ואין חוזרים עליו מעורכי המלחמה, ואף לענין מילי דרבנן אמרו אין מערבים בו ואין משתתפים בו ואין מניחים בו עירוב ומותר להוציא מבית זה לחצר משותפת לפי שאין קרוי בית, ובתוס' שם בד"ה בית הביאו בשם הירושלמי דגם בנודר מן הבית מותר להכנס בבית שהוא פחות מד"א, כלומר דגם בלשון בני אדם אינו נקרא בית, ובערוך לנר סוכה שם כתב דה"ה לענין חמץ דכתיב שאור לא ימצא בבתיכם ג"כ היינו אומרים דאינו עובר על כל יראה בחמץ הנמצא בבית שאין בו ד"א על ד"א אי לאו דכתיב בכל גבולך, וכיון שכן יש לדון הואיל וגם בנר חנוכה צריך בית למה לא הזכירו זאת בין הדברים הצריכים דוקא בית של ד"א.

והנה בהא דכתבו התוס' שם דגם לענין פתח בית אב של נערה המאורסה בעינן שיהא בית של ד"א על ד"א ובפחות מד"א על ד"א אין סוקלין אותה, כתב בערל"נ דלולא דברי התוס' היה נראה לומר דמאחר שהטעם דסוקלין אותה על פתח בית אביה הוא לומר ראו גידולים שגידלתם לכן אין נפק"מ כלל אם יש בבית ד"א או לא וכמו דלא מסתבר להצריך לענין הלאו דלא תבוא אל ביתו לעבוט עבוטו בית שיש בו ד"א דוקא ע"ש. (ועי"ש שכתב דבשלמא לענין מעקה ונגעים ואפי' לענין עירוב יש סברא להצריך בית של ד"א מפני שרגילין לדור שם אבל מה סברא יש בזה לענין סקילתה, אך יתכן שגם בזה יש מקום לומר דדוקא אם נתגדלה בבית שראוי לדור בו אומרים לו ראו וכו' משא"כ אם אין הבית חשוב לא רצתה התורה לבזות את האב).

אולם באמת אין זה ברור גם לענין עבוט ויש שכתבו בפירוש דגם לענין זה בעינן בית של ד"א, והרש"ש בב"מ דף קי"ג כתב דלאו זה אינו נוהג בחצר וכן בבית התבן דרך לענין מזוזה רבי קרא דובשעריך דחייב משא"כ בעבוט, וגם מה דכתב דיש בזה סברא צ"ע דבאמת לא מובן כ"כ בסברא גם לענין מעקה ונגעים ובתי ערי חומה טעם החילוק בין בית שיש בו ד' אמות לשאין בו, וגם לענין עירוב אינו מובן דסו"ס הוא מוציא מחדר זה שלו לחצר המשותפת לרבים ונראה כמוציא מרה"י לרה"ר (ומסופקני במי שיש לו הרבה חדרים בביתו וחדר אחד הוא פחות מד"א על ד"א, הן אמנם מסתבר שאסור לו להוציא מחדר זה לחצר בלי עירוב אבל אם הניח שם את העירוב ואמר בפירוש שאינו מקנה להם כי אם חדר זה בלבד האם מתחשבים במה שהוא חדר בתוך דירה חשובה או דמאחר שלא הקנה להם רק חדר זה בלבד לא מהני, וכמו"כ צ"ע בנגעים ובבתי ערי חומה). ועכ"פ הרי התוס' כתבו בפירוש דגם לענין פתח בית אב צריך דוקא בית של ד"א על ד"א, וכיון שכן צ"ע מה טעם לא אמרו שצריכים בית של ד"א גם לענין נר חנוכה.

ונראה דאה"נ בית שאין בו ד"א על ד"א אינו קרוי דירת קבע, אבל שפיר חשיב דירת ארעי, וכדאמרו בגמ' סוכה הנ"ל דע"כ לא קאמרי רבנן אלא לענין סוכה דדירת ארעי היא. ואפי' לרבי דמצריך בסוכה שתהא ד"א על ד"א נראה דבלא"ה לא נזכר בסוכה לשון בית ורק משום דבעינן תשבו כעין תדורו סובר רבי דבעינן ישיבה חשובה וקבועה כדירת קבע, ולכן חושבני שדוקא בדינים או מצוות הנוהגים תמיד בכל השנה ומצינו בלשון התורה או חכמים שאמרו בו לשון בית מצריכים שיהא דוקא בית של ד"א שרגילים לדור בו תמיד, משא"כ לענין מצות נר חנוכה שנוהגת רק ח' ימים ואשר לח' ימים רגילים לדור גם בדירה ארעית, לא בעינן שיהא דוקא בית חשוב של ד"א שרגילים לדור בו תמיד.

וקצת ראייה לדברינו מדין אכסנאי דהרי פשוט הוא שאין יוצאים ידי חובת הדלקה בבית של אחר וכן בהדלקה שבביהכ"ס, וכתב הגר"א הטעם משום דאמרו "איש וביתו" ואין זה ביתו + ומסופקני להלכה דיתכן דעל נר חנוכה של ביהכ"ס אין יכולים לברך ברכת הרואה שאין זה כרואה נר חנוכה אלא כסתם נר ואם מטעם מנהג הרי לא נזכר שנהוג גם לברך בזה ברכת הרואה, וכמו"כ מסופקני ברואה נר חנוכה לאחר שכבר דלק כשיעור שהמדליק רשאי לכבותו וגם מותר מעיקר הדין ליהנות ממנו, דאפשר שאין לברך בזה ברכת הרואה. אמנם בנ"ח שמדליק מפני החשד שפיר נראה שיכול לברך ברכת הרואה כיון שחייב בכך ואי"ז דומה לביהכ"ס שלא נזכר כלל בגמ'. + ואפ"ה באכסנאי מהני ההשתתפות עם בעל הבית, והטעם בזה שההשתתפות מחשיבה אותו כאחד מבני הבית וסגי בזה להחשב ביתו אף על פי שכל היותו שם הוא דרך ארעי, והכי נמי גם בכל עיקר דין

בית סג' במה שהוא דירת ארעי וא"צ ד"א על ד"א. ועיין ב"י סי' תרע"ז דמשמע דחייב להדליק בספינה ע"ש (ומ"ש רש"י שבת כ"ג ע"א ד"ה הרואה וכו' או ליושב בספינה, יש לפרש דמיירי כשאינו מקורה ואין זה בית), ולפ"ז אפשר שאם הוא קבוע באותו מעל"ע בספינה ורכבת ואירון מניחו שם על השלחן, ועי' שו"ת מהרש"ם ח"ד סי' קמ"ו. אבל מ"מ לענין הספק בבית שאינו מקורה או בית שאין תוכו י' טפחים וכן אם הוא פחות מז' על ז' דאינו חשוב אפילו כדירת ארעי אפשר דהוי כמדליק בחוץ ולא כמדליק בבית, אמנם יתכן דמה שנזכר בית הכוונה רק להדליק את הנר ברשות המיוחדת לו בלבד ולאפוקי ברחוב או בביהכ"ס, ולכן אפשר שגם מקום אשר אין עליו אפי' שם דירת ארעי אלא רשות בלבד מהני ובפרט לשיטת הב"י הנ"ל.

Les mots du jour à apprendre :

Location	אַגְרָתָא
Sa lettre	אַגְרָתִיָּה
Conduire	אַדְבֹרִי

Programme du Mardi

L'étude cette semaine est dédiée à Rah'el bat Aïcha

Pour une bonne délivrance

שו"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן כט

בני אדם היוצאים לטיול בימי חנוכה ולנים באהל או על פני השדה אי חייבים בהדלקת נר חנוכה

נשאלתי באלו היוצאים לטיול בחנוכה אם חייבים להדליק נר חנוכה בברכה גם כשהם ישנים תחת כיפת השמים ואם עכ"פ ידליקו בלא ברכה ומה הדין לגבי הישנים באהל ? והאם עדיף שכל אחד יצא בהדלקת הנרות שבביתו, במדה וישנם שידליקו עליו [...]

א) ולפענ"ד נראה ליישב את הנוסחא בהקדם דברי השלטי הגבורים במרדכי בפ"ב דשבת שכותב וז"ל: אדם שהדליק נר חנוכה יכול להדליק לאשה ולברך כגון שעומדת אצלו בשעת הברכה אבל בענין אחר נראה למהר"ח שאין לברך עכ"ל. ודבריו בלתי מובנים דמדוע שאני כאן משליחות דעלמא שהמשלח אינו צריך לעמוד על יד השליח, ואילו כאן מצריך בדוקא שהמשלח יעמוד על יד השליח בשעת הברכה

וראיתי בב"ח על הטור או"ח סי' תרע"ו שכותב להסביר בזה"ל: ונ"ל דוקא דבר המוטל על גוף האדם ולא על דבר הנתחייב ברכה וראיה מחלה ותרומה שהשליח מברך בלא המשלח עכ"ל, ומובא בקצרה גם במג"א סק"ד, והרואה יראה דגם הסברו זה של הב"ח טעון הסבר, ויעוין בשו"ת ריב"א חאו"ח סי' ד' שכותב לבאר כוונת הב"ח דר"ל דודאי ברכת להדליק היה יכול לברך אף אי לא עמדה שם, אבל ברכת שעשה בזה אם אינה עומדת שם ורואה לא הוי ראית השליח כראייתה שהמצוה מוטלת על גופה, אבל אם עומדת שם שפיר מברך דשומע כעונה אף דכבר יצא כמו כל הברכות שאף שיצא מוציא מטעם ערבות ע"ש, אבל אין זה במשמעות דברי הש"ג והב"ח, דפשוט דבריהם משמע דר"ל דאם אינה עומדת אצלו אין לברך כלל גם לא ברכת להדליק, ולא רק ברכת שעשה.

ולדעתי נראה להסביר דכוונת הב"ח היא בכזאת, כי חיוב הדלקת נר חנוכה הוא חיוב מוטל אקרקפתא דגברא מבלי שיהא קשור בהחפצא, ושונה היא מצוה זאת בזה גם ממצות מזוזה, דמצות מזוזה אף על פי שחובת הדר היא אבל החיוב קשור עם חפצא, דהיינו עם שיעור בית שדר בו ובעינין שיהא ע"ז שם בית, ובלי זה ליכא חובת הדר, אבל משא"כ מצות הדלקת נר חנוכה דהמצוה קשורה רק עם גוף האדם ובהיכא שנמצא חייב להדליק

ומסתבר שאפילו אם אחד יקבע לו מטה בפנה אחת מפינות הרחוב וישן ויאכל שם שג"כ יהא חייב להדליק על ידו ובסמוך נר חנוכה ואעפ"י שאין לו בית כלל, ולכן מכיון שהיא מצוה כזאת שמוטלת דוקא על גוף האדם מבל שיהא קשור בחלות של חפצא לכן סובר המהר"ח בשלה"ג דמבלי שהמשלח יעמוד בגופו על יד השליח אין לו להשליח לברך, וזוהי איפוא כוונת הב"ח בהסברת דברי המהר"ח [...].

ג) עפ"י האמור מובן דדעתי נוטה בנידון שאלתנו שמחוייבים להדליק נר חנוכה גם כשישנים תחת כפת השמים. כל אחד ואחד על יד מיטתו ופינתו, או ישתתפו בפריטי וידליקו במשותף, ומכ"ש שחייבים להדליק ובברכה כשהם ישנים באהל מתוח

ד) והתבוננתי שבאמת יוצא כן גם מדברי ספר ערוך השולחן בסי' תרע"ז סעי' ה'. דאחרי שכותב דהמנהג שלנו דכל מי שהוא בדרך מדליק במקום שהוא אף שבביתו מדליקין עליו, ושזהו בכלל ההידור, מוסיף וכותב וז"ל: ונראה לענ"ד דעתה שרוב הנסיעות במסילות הברזל וקשה להדליק שם כידוע יכול לסמוך בפשיטות על ביתו שמדליקין שם אמנם הלא לא יראה נרות חנוכה, ולכן טוב שידליק נר אחד בהעגלה שיושב שם ולברך עליו דבנר אחד יכול לעשות שלא יקפידו הנוסעים ומוטב שלא להיות מהמהדרין ולקיים עיקר המצוה משלא יראה נר חנוכה כלל, וכ"ש מי שאין לו בית שמחוייב מדינא להדליק שם אם לא יבוא באותו לילה באיזה מקום עכ"ל

הרי לנו דפשוט ליה להגאון בעל ערוך השולחן ז"ל דהנוסע ברכבת חייב להדליק נר חנוכה שם, אף על פי שאין רכבת בגדר בית, דנווד ממקום למקום וחסר קביעות מקומית, וגם הוא רכוב כמהלך דמי, והיינו מפני דס"ל כדברינו האמורים שחיובא דנ"ח הוא אקרקפתא דגברא ולא תלי בבית, וכל מה שנתקשה בזה הערוה"ש הוא רק מפני שברכבת יקפידו עליו ולא יתנו לו להדליק ואפ"ה העדיף למעשה שידליק עכ"פ רק נר אחד ברכבת ולברך, כי עד כדי כך לא יקפידו עליו, ממה שלא להדליק כלל ולסמוך על ביתו שידליקו שם, הגם שבשם עשו כהמהדרין להדליק יותר נרות, ובנימוק כי בכה"ג יקיים עכ"פ עיקר המצוה כי יראה נר חנוכה דלוק, ולכן עדיף זה ממה שיהיה מהמהדרין ויסמוך על ביתו ויחסר לו מאידך מעיקר קיום מצוה שהוא שיראה נר דלוק

ומינה לנידוננו שעדיפא שידליקו ויקיימו המצוה במלואה ממה שיסמכו בהדלקת הנרות שבביתם ויחסר להם מעיקר המצוה שהיא ראה בפועל נרות חנוכה דולקים

ה) כן מצאתי בשו"ת מהרש"ם /מהרש"ם/ ח"ד סי' קמ"ו שנשאל על הנידון של הערוה"ש, אם מותר להדליק (נר חנוכה על הרכבת (הבאה)), והשיב בזה"ל: לא מצאתי הדבר מבואר אבל הלא מי ששילם על כל הלילה הוי כשכר לו בית דירה לאכול ולישן שם וחייב בנ"ח, ומ"ש רש"י ביושב בספינה י"ל שהיו אז ספינות פתוחות בלא קירוי והרוח מנשב ולא היה בגדר בית כלל ואף דהבאה (הרכבת) אינו עומד במקום אחד ורכוב כמהלך, לא נמצא בשום מקום שיהיה צריך בית קבוע למה שמצותו בשביל פרסומי ניסא כנלענ"ד מסברא עכ"ל, הרי דס"ל להגאון המהרש"ם ז"ל נמי שאין צריך בית קבוע להדלקת נ"ח שמצותו בשביל פרסומי ניסא, ושיש חיוב על כן להדליק גם ברכבת, ונלמד מזה שהוא הדין גם לגבי הישנים באהל שיש חיוב להדליק נ"ח, וממילא גם לברך

ו) ומה ששמע מהמהרש"ם ז"ל שצריך להיות מיהת על המקום גדר בית, ומוכיח לה כאילו מדברי רש"י (שכותב בספינה. ור"ל ממ"ש רש"י ז"ל בשבת בד' כ"ג ע"א ע"ד הגמ': הוואה נר חנוכה צריך לברך, וז"ל: ומצאתי בשם רבינו יצחק בן יהודה שאמר משם רבינו יעקב דלא הוזקקה ברכה זו אלא למי שלא הדליק בביתו עדיין או ליושב בספינה עכ"ל, ופירש המהרש"ם דכוונת רש"י בזה מפני שהיושב בספינה בלא קירוי והרוח מנשב לא הוי בגדר בית כלל ולכן פטור מלהדליק, ועל כן צריך לברך מיהת כשרואה במקום אחר (כגון בעברם דרך ישוב) נ"ח דולק ברכת שעשה נסים ושהחיינו

ולפענ"ד נראה דאין כל ראייה מרש"י על כך, כי יש לפרש בכוונת רש"י בפשיטות דר"ל, מפני שבספינה אין לו נרות להדליק או מפני שמקפידים על כך ולא נותנים לו רשות, דומיא שכותב הערוה"ש הנ"ל ברכבת, אבל מצד זה שהספינה בלא קירוי אין לפטור, ולא איכפת לן מה שאין זה בגדר בית כלל, כי הוא חיוב המוטל על קרקפתא דגברא להדליק במקום אכילתו ושינתו, וכנז"ל

ואני מוצא ראייה לדברי בספר ארחות חיים להר"א מלוניל ז"ל ה' חנוכה אות י"ח שכותב וז"ל: מי שבא בספינה או שהוא בבית גוים מדליק בברכות ומניחה על שולחנו ולא דמי לאכסנאי דאמרינן דאי מדלקי עליה בגו ביתיה לא צריך להשתתף, דשאני התם שיש פרסום הנס מהדלקת אושפיזו עכ"ל, הרי לנו דס"ל בפשיטות דבר זה להר"א מלוניל ז"ל דהבא בספינה כן צריך להדליק נ"ח בברכות, ולא עוד אלא שגם לא יסמוך על מה שמדליקים בתוך ביתו (אם יש לו בכזאת), כי פרסום הנס הוא כשיש נרות דולקים במקום שנמצא [וראי' להערוה"ש הנ"ל], ולדברי המהרש"ם צריך לעשות בזה פלוגתא בין רש"י לבין הר"א מלוניל, דלרש"י פטור בספינה ולהר"א מלוניל חייב [ודוחק לפרש שרק רש"י מדבר בספינה פתוחה, דהרי המהרש"ם בונה האוקימתא הזאת בדברי רש"י על

ההנחה שאז בזמנו היה כך א"כ גם הר"א מלוניל שהיה ג"כ בזמן ההוא מיירי ג"כ לפי"ז בספינות פתוחות]. אבל לדברינו יש לומר שפיר דאין פלוגתא, וגם רש"י מודה שחייב להדליק מדינא בספינה ולא איכפת מה שזה בלא קירוי, כי לא בעינן בזה בית כלל, וזה שנותן רש"י בדבריו דוגמא של ספינה הוא מפני שמבחינה מציאותית אינו יכול ע"פ רוב להדליק שם, אי משום שאין לו במה, ואי משום הקפדה וכו"ל [וההקפדה היתה שייכת במיוחד בזמן ההוא שהספינות היו קטנות ופתוחות והיה פחד גם מחשש שריפות]

ז) ולזאת בהכרעת ההלכה בזה נלענ"ד שחייבים להדליק נ"ח כשישנים בחוץ על פני השדה, ועל אחת כמה כשישנים באהל, בלא קירוי שחייבים להדליק אפילו בהיקף מחיצות בלא קירוי [או בחפירות] ולהשים הנרות בעשישית שלא ינשב הרוח ויכבה [ובענין ההדלקה במקום שמנשב הרוח יעוין מ"ש בזה בשו"ת האלף לך שלמה להגר"ש קלוגר ז"ל חאו"ח סי' שע"ח, ושו"ת הר צבי חאו"ח ח"ב סי' קיד עיין שם ואכמ"ל] וממילא גם לברך, וזה עדיף גם מלהסתמך על מה שמדליקים בבית (למי שיש לו), כי זהו גדר עיקר המצוה ופרסומה, לראות נר חנוכה דולקת, וכדברי הערוך השלחן שמצאנו סמוכים לו בדברי הארחות חיים להר"א מלוניל ז"ל והנלענ"ד כתבתי

Les mots du jour à apprendre :

Colle	אַדְבִּיק
Je collerai	אַדְבִּיק
Entre temps	אַדְהָכִי

Programme du Mercredi

L'étude cette semaine est dédiée à Rah'el bat Aïcha

Pour une bonne délivrance

2. Compréhension de l'allumage dans une Synagogue

Quelles sont les raisons qui sont rapportées pour le Minhag de l'allumage dans une Synagogue ?

טור אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעא

ובב"ה מניחה לדרום זכר למנורה שהיתה בדרום ע"כ

בית יוסף אורח חיים סימן תרעא

ומ"ש שמניחין נר חנוכה בבית הכנסת. נראה שתיקנו כן מפני האורחים שאין להם בית להדליק בו וכמו שתיקנו קידוש בבית הכנסת משום אורחים דאכלו ושתו בבי כנישתא (עי' לעיל סי' רסט) וכן כתב הכל בו (סי' מד ד ע"א) וכתב [עוד] טעם אחר שהוא כדי לפרסם הנס בפני כל העם ולסדר הברכות לפנייהם שיש בזה פרסום גדול להש"י וקידוש שמו כשמברכין אותו במקהלות וזה לשון הריב"ש בתשובה (סי' קיא) המנהג הזה להדליק בבית הכנסת מנהג ותיקין הוא משום פרסומי ניסא כיון שאין אנו יכולין לקיים המצוה כתיקונה להדליק כל אחד בפתח ביתו מבחוץ מפני שיד האומות תקיפה ומברכין על זה כמו שמברכין על הלל דראש חדש אף על פי שאינו אלא

מנהג (עי' לעיל סי' תכב קכב.) ומכל מקום באותה הדלקה של בית הכנסת אין אדם יוצא בה וצריך לחזור ולהדליק כל אחד בביתו עכ"ל.

Comment le Rivach explique que le Choulh'an Aroukh est Possek de faire la Brah'a dans une Synagogue alors que ce n'est qu'un Minhag ?

שו"ת הריב"ש סימן קיא

[...]

תשובה המנהג הזה להדליק בבהכ"נ מנהג ותיקין הוא משום פרסומי ניסא כיון שאין אנחנו יכולין לקיים המצוה כתקנה כל אחד בביתו שהיא להניחה על פתח ביתו מבחוץ, כדתנן (שבת כא:) בהיא דגמל טעון פשתן וכו'. וכיון שעת' שיד האומות תקפה עלינו ואין אנו יכולין לקיים המצוה כתקנה ומדליק כל אחד בפתח ביתו מבפנים ואין כאן פרסומי ניסא כי אם לבני ביתו לבד לזה הנהיגו להדליק בבהכ"נ לקיים פרסומי ניסא. ואף על פי שאין מברכין על המנהג זהו במנהג קל כמו מנהג של ערבה שאינו אלא חבטא בעלמא אבל בזה שהוא לפרסם הנס בבהכ"נ ברבים מברכין עליו. כמו שנהגו לברך על ההלל של ר"ח ואף על פי שאינו אלא מנהג ואין בזה משו' ברכה לבטלה כלל, וכדעת ר"ת ז"ל. ומ"מ באותה הדלקה של בהכ"נ אין אדם יוצא בה וצריך לחזור ולהדליק כל א' בביתו דמצות חנוכה נר איש וביתו

Quelle est la Kouchia du H'akham Tsvi ? Comment le Mor ouktsia y répond ? (optionnel)

שו"ת חכם צבי סימן פח

בש"ע סי' תרע"א סעיף ז' ומדליקין ומברכין בב"ה ק"ק לפי מסקנת הש"ע לעיל בר"ח דעדיף טפי שלא לברך אהלל דריש ירחא א"כ אזדא לה ראי' הריב"ש במה שמברכין על הדלקת נ"ח בב"ה אף שאינו אלא מנהג שהרי כל ראייתו אינה אלא מברכת הלל דר"ח וכיון שהוא ז"ל סובר כהרמב"ם דאין מברכין על הלל דר"ח אמאי פסק הכא דמברכין על הדלקת נ"ח בב"ה ואפשר דסמך נמי אמ"ש הכל בו דהכא הוא קידוש שמו ית' לברכו במקלות אף שהוא דוחק כיון שאין ראייה לדבר האריך מברכין ולא עוד אלא שהרב ב"י סבור בקידוש דבי כנישתא שהיא תקנה שהוזכרה בתלמוד דטוב שלא לברך ולקדש כיון דאין לנו אורחים ואין קידוש אלא במקום סעודה כ"ש בהדלקת נ"ח בב"ה שלא הוזכרה בתלמוד ואף דאיכא למימר דהתם אזדא ליה טעמא דאורחים והכא אדרבא נתחדש לנו צורך הפרסו' כיון שאין אנו מדליקין מבחוץ כבזמן התלמוד מ"מ קשה לחדש מדעתינו דבר בלתי ראייה ולא עוד אלא דלסברת הכל בו קשה למה גם בימי התלמוד לא תקנו לנו רבותינו נ"ח לברך שמו במקלות אף שהיה להם פרסום בהדלקתם מבחוץ וצריך לצרף הטעמים של הריב"ש והכל בו ואפשר שהרב"י ז"ל סמך לו על פשיטות דברי הפוסקים שהביא הטור ז"ל שמשמע שהיה מנהג פשוט לברך בימיהם ובאמת אינה ראייה כי כל הפוסקים ההם ז"ל הם האשכנזים וצרפתים דס"ל דמברכין על המנהג כהלל דר"ח וכדברי ר"ת ז"ל אבל להרמב"ם אין לברך והא ראייה שלא הביא הרמב"ם ז"ל מנהג זה צבי אשכנזי ס"ט

מור וקציעה סימן תרעב

[...] דמצוה זו דנ"ח שאני ודאי דברכתה מעכבת, לפי שכל עיקרה לפרסומי ניסא, וכי מדליק בלא ברכה לא מידי עביד, דהרואה סבר לצרכו הוא דמדליק, ולא מינכרא מילתא כלל דלשם מצוה קעביד (דוגמא לדבר ממ"ש בס"ד לעיל סימן קכ"ח, והך עדיפא, והוא הדבר ג"כ שמברכין העולים לקה"ת, ואף על פי שכבר ברכו ויצאו י"ח בה"ת לעצמן, ולא דמיא לקריאת מגילה, דבספיקא לא מברך, משום דבלא ברכה נמי מיפרסם ניסא ע"י קריאתה וק"ל). והיינו טעמא דמברכין עלה בבית הכנסת אף על פי שאין החיוב מדין התלמוד, והיה די להדליק בבהכ"נ בלא ברכה, דהא נמי לספיקא דמיא (עם כל מה שהרבו המחברים לתת טעם להדלקה דבבהכ"נ, כמ"ש בב"י משם הריב"ש והכלבו, מידי ספיקא דדינא לא נפקא) ואעפ"כ לא חששו לברכה שאינה צריכה מספק, כי חשבוהו צורך המצוה לעשותה כהוגן, שאם ידליקוהו בלא ברכה, אין בו פרסום הנס, שיהיו סבורים שהדליקו נרות לצורך בהכ"נ, וכיון שראו שהלכה רופפת, אמרו שלא לזוז ממנהגן של ישראל, שתורה היא בכל כיוצא בזה [...]

Les mots du jour à apprendre :

Jeté	אָדוּי
J'habiterai	אָדוּר
Tant qu'il est petit	אָדזוטֶר

Programme du jeudi

L'étude cette semaine est dédiée à Rah'el bat Aïcha

Pour une bonne délivrance

Allumer dans un endroit public ou dans une salle de fêtes

Selon ce qui a été dit sur l'allumage dans une Synagogue, peut-on étendre le Minhag à d'autres endroits publics afin de diffuser le miracle ?

שו"ת מהר"ם שיק יורה דעה סימן שעד

[...] אבל האמת דמנהג העולם לברך גם על מנהג שאין לו מקור בש"ס ופוסקים והכי פסקינן בש"ע או"ח סי' תרע"א דמברכין על הדלקת נ"ח בביהכ"נ והריב"ש בתשובה סי' קי"א נשאל ע"ד זה והעלה דהמנהג הוא מנהג נכון ושפיר מברכין עליו כמו שמברכין על ההלל בר"ח וכן הוא המנהג בכל תפוצות ישראל ואעפ"י ששמעתי שמרן הגאון בעל חת"ס מנע א"ע מלברך על הדלקת נ"ח בביהכ"נ מ"מ כן הוא המנהג וסוגיא דעלמא בלי פקפוק (וכן מברכין על הדלקת נר בי"כ שהוא רק מנהג כדאיתא בש"ע) וא"כ מבואר דגם על מנהג שאינו מוזכר בש"ס נמי מברכין [...]

שו"ת מנחת יצחק חלק ו סימן סה

ג' וע"ד אם לברך על נרות חנוכה בהתאסף הציבור והנוער בככר העיר בחנוכה משום פרסומי ניסא הנה כמה דחקו רבותינו למצוא טעם על ברכה זו בביהכ"נ כמבואר בתשו' הריב"ש (סי' קי"א) ובתשו' חכם צבי (סי' פ"ח), ואיך יעלה על הדעת לחדש מעצמנו מה שלא שערנו אבותינו, וביותר על עיקרם של אסיפות כאלה אין רוח חכמים נוחה הימנם ואיכמ"ל וגם כהדג"ק כתב טעמים לשבח דאין מקום לברכה זו שם. והנני בזה ידידו עוז דושת"ה וחותרם בכל חותמי ברכות, יצחק יעקב ווייס

שו"ת יביע אומר חלק ז - אורח חיים סימן נז

(ו) והנה ראיתי מלכים מדיינים מרבני דורינו הי"ו אודות מסיבות הנערכות באולמי שמחות וכיו"ב בלילי חנוכה, עם המון חוגג, ומשמיעים בהם דברי תורה ומוסר לקרב את ישראל אל צור מחצבתם, האם רשאים להדליק שם נרות חנוכה בברכות, משום פרסומי ניסא, לברך את השם במקהלות, וכמו שפשט המנהג הזה בבית הכנסת, או שמא נאמר הבו דלא להוסיף עלה, ודי לנו לברך על הדלקת נ"ח בביהכ"נ, שהוא מקדש מעט, ויש בו דמיון לנס שאירע בבית המקדש, ורוב רבני דורנו סוברים כסברא אחרונה דשב ואל תעשה עדיף. וכן כתב בשו"ת שבט הלוי ח"ד (סימן סה), שלדעתו אין לברך בכיו"ב, מכיון שעצם המנהג שנהגו לברך על הדלקת נ"ח בביהכ"נ דנו בו האחרונים, לפי מ"ש בש"ע (סי' תכב) שאין לברך על ההלל בר"ח, מפני שאינו אלא מנהג, והטעם

שכתבו כדי להוציא את מי שאין לו דירה, חולק על זה הריב"ש שהוא אביר הפוסקים, וס"ל שאין אדם יוצא בזה י"ח, וע"כ צ"ל שהטעם כמ"ש הכל בו, שהוא משום פרסום הנס ולברך את ה' במקהלות, וזכר למקדש, וא"כ מנ"ל להוסיף במה שאינו דומה לבית המקדש שאירע בו הנס. ואף שידעתי שבכמה מדינות היו נוהגות להדליק נ"ח ולברך במסיבות כאלה, מי יודע אם רוח חכמים היתה נוחה מהם. עכת"ד. וכ"כ בספר אז נדברו חלק ו (סי' עה) בשם ידידנו הדגול הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך שליט"א, שאין לברך, שמכיון שמבואר בתשובת הריב"ש (סי' קיא) שמקור הברכות במנהג זה על יסוד דברי רבינו תם לברך על מנהג קריאת ההלל בר"ח, והדבר שנוי במחלוקת, והרמב"ם והש"ע ס"ל שאין לברך, לכן די לנו במה שנהגו, ואין להוסיף על כך. ע"כ. וכ"כ בשו"ת מנחת יצחק ח"ו (סי' סה אות ג). ע"ש. וכ"כ ידידנו הדגול הגרא"י ולדינברג שליט"א בשו"ת ציץ אליעזר חט"ו (סימן ל). ע"ש. אולם בספר משנת יעקב להגר"י רוזינטל נר"ו (בהל' חנוכה עמוד ר"ס) כתב לברך, כי פעמים רבות הפרסום במסיבות אלה גדול ביותר, אפי' מן הפרסום של בהכ"נ, מהקהל הרב הנוהר לשם. ע"ש. ואחרי הודיע ה' אותנו את כל הנ"ל ביישוב דברי מרן הש"ע בזה, נראה שהנוהגים לברך על הדלקת נרות חנוכה במסיבות כאלה, יש להם על מה שיסמוכו, כיון שיש בזה משום פרסומי ניסא. ומה טוב להתפלל שם תפילת ערבית בצבור מיד לאחר ההדלקה, וכפי שנוהגים בבתי הכנסת. וע' בשו"ת בנין שלמה (סי' נג). ודו"ק

Les mots du jour à apprendre :

Ils l'ont repoussé	אָדחױה
Ils les ont repoussés	אָדחױהו
A aspergé	אָדײ

Bon Limoud sur Matmidim !

BIOGRAPHIES

מהרש"ם - Maharcham

Rabbi Chalom Mordeh'aï Hacohe Chvadron est né en 1835 dans la région de Galicie en Pologne. Il y décède en 1911. Il fut considéré comme le Gadol Hador en Halah'a après la disparition de Rabbi Ytsh'ak Elh'anana Spector. Son nom s'est répandu dans toutes les Kehilot en Europe et en Amérique. Dans sa grande érudition et ses larges connaissances, il fut consulté pour les nouvelles questions qui se posaient à son époque, avec la transformation technologique et industrielle moderne. Ses analyses apparaissent dans son Responsa le Chout Maharcham.

ציץ אליעזר - Tsits Eliezer

Rabbi Eliezer Yehouda Waldenberg est né en 1916 à Yeroushlaïm. Il a étudié à la Yeshiva de Ets H'aïm puis à celle de H'evron. Dès son plus jeune âge il est remarqué pour son érudition. A 19 ans il publie un premier ouvrage au nom de Devar Eliezer. Plus tard il devient Roch Yeshiva à Chaarei Tsion. En 1945 il commence la parution de son Responsa le Tists Eliezer qui fut très répandu. Il traite tous les domaines Halah'iques, mais particulièrement ceux de la médecine et des nouvelles technologies, car il était le Possek du centre médical Chaarei Tzedek à Yeroushalaïm. Il fut nommé aussi Dayan et Av Beit Din à Yeroushalaïm, puis Dayan du Grand Beit Din Harabani. Il était reconnu aussi comme spécialiste dans les Dinim de Guitin. Après la création de l'état d'Israël, il écrit le « Halah'ot Medina » dans lequel il traite des questions pour la gestion d'un état juif à notre époque. Il décède à Yeroushalaïm en 2006.

ריב"ש - Rivach

Rabbi Itsh'ak Bar Chechat Perfet est né à Barcelone en 1326 et décède en 1408 à Alger. Son Rav est Rabbi Nissim, le Ran, pour qui il a une grande admiration. A la mort de ce dernier, il devient le Gadol Hador. Son érudition et ses compétences sont rapidement reconnues dans l'ensemble des communautés juives du monde. Il occupe la place de Rav dans plusieurs Kehilot en Espagne. En 1391, avec les persécutions anti-juives, il est contraint de fuir l'Espagne et s'installe à Alger où il devient Rav et Av Beit Din. Le Rachbats siège alors comme Dayan à ses côtés.

Son responsa est à la source de nombreuses décisions Halah'iques du Choulh'an Aroukh qui le prend en référence régulièrement.

Mor Ouktsia - מור וקציעה

Le Ya'abets, Rabbi Yakov ben Tsvi Emdin, fils du H'akham Tsvi, est né en 1697 et décédé en 1776 en Allemagne. Il compte parmi les plus grands Rabbanim en Allemagne. Comme son père, il lutta contre les mouvements de faux Machiah' dont Chabbataï Tsvi. Il fut aussi un contradicteur du Grand Rav Yehonathan Eibshitz qu'il soupçonnait d'être impliqué dans le mouvement sabbataïste.

Erudit en Torah, en sciences et en langues, il écrivit plusieurs ouvrages : le Leh'em Chamaïm, commentaire sur la Mishna, Le Sidour Beit-el, et encore d'autres dont le célèbre Mor Ouktsia, commentaire sur le Tour et le Choulh'an Aroukh.

Maharam Chik - מהר"ם שיק

Rabbi Moshe ben Yossef Chik est né en 1807 en Hongrie. Il étudie dans la Yeshiva du H'atam Sofer à Persbourg. En 1838 il est nommé Rav de la ville de Yarguin à proximité de Persbourg, où il fonde une grande Yeshiva. Il fut un des grands opposants au réformisme.

Sa notoriété a grandi principalement grâce à son responsa le Maharam Chik, dans lesquels il écrit plus de mille réponses dans tous les domaines du Choulh'an Aroukh.

Retrouvez d'autres auteurs en vous rendant sur le site

Liste des 45 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot			Sougiot des H'aguim
1. Birkot Hatorah	17. Birkat Haguefen	33. Birkat Hagomel	8. Hanouka - emplacement de la Hanoukia
2. Choméa Kéoné	18. Natei Inchei	34. Birkat Hagomel (2)	44. Ner Ich oubeto
3. Arévout	19. Birkat Haréah'	37. Bal Tossif	45. Ner Ich oubeto (2)
4. Kavana dans le Chema	22. Les jus	38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit	16. Pourim – Michloah' Manot et Matanot Laevyonim
5. Position pour le Chema	23. Trima	39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli	20. Pesssah – Biour H'amets
6. Méah Brah'ot	24. Pat Kisin (1)	40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot	21. Sefirat Haomer
7. Amen Yetoma	25. Pat Kisin (2)	41. Hatov Véhamétiv sur le vin	35. Roch Hachana – Les trois Livres
9. Les quantités pour les Brah'ot	26. Les Apéritifs	42. Cheva Brah'ot (1)	36. Soukot – Mitstaer
10. Les Brah'ot de consommation	27. Zimoun (1)	43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot	
11. Brah'a Chééina Tsrih'a	28. Zimoun (2)		
12. Ikar Vétafel	29. Zimoun (3)		
13. Mééin Chaloch	30. Zimoun (4)		
14. Brah'a sur un interdit	31. Zimoun (5)		
15. Anigrone	32. Tefilat Haderekh		